

Vergaderjaar 1992–1993

22 604 (R 1435)

Regels met betrekking tot octrooien (Rijksoctrooiwet 1993)

Nr. 8

EINDVERSLAG

Vastgesteld 17 mei 1993

De vaste Commissie voor Economische Zaken¹ heeft, naar aanleiding van de memorie van antwoord inzake bovenstaand wetsvoorstel (stuk 22 604 (R 1435)), de navolgende vragen en opmerkingen geformuleerd. De commissie is van oordeel dat de openbare behandeling van dit wetsvoorstel voldoende zal zijn voorbereid nadat de regering op de gestelde vragen en gemaakte opmerkingen schriftelijk heeft geantwoord.

I. ALGEMEEN

1. Inleiding

De leden van de CDA-fractie dankten de beide bewindslieden voor de correcte beantwoording van de gestelde vragen. Zij constateerden dat door de wijzigingen van de artikelen handelende over de positie van de octrooigemachtigde en van de artikelen handelende over de snelle verlening van zesjarige octrooien het wetsvoorstel beter beantwoordt aan de beoogde doelstelling. De memorie van antwoord en de bijgevoegde nota van wijziging alsmede de daarbij behorende toelichting gaven deze leden aanleiding tot het maken van een aantal opmerkingen en het stellen van een aantal vragen.

Deze leden deelden de mening dat het octrooirecht van groot en vaak nog onderschat belang is voor de technologische en industriële ontwikkeling. In de memorie van antwoord wordt hierop uitgebreid ingegaan alsook op de taken van (de op te heffen!) Octrooiraad op dit punt. De leden van de CDA-fractie vroegen de bewindslieden om bij de toekomstige evaluatie en daarmee samenhangende continuering van de IC's de Kamer nader te informeren over de wijze waarop de op dit punt betrekking hebbende voorstellen uit het rapport «Wissel tussen kennis en markt» van de Commissie Dekker worden ingevuld.

Deze leden bleven zorgen houden over het behoud van juridische en technische kennis binnen het Bureau ná opheffing van de Octrooiraad. Zij vroegen naar de wijze waarop de bewindslieden hiervoor een garantie konden geven. Gelet op de taken van het Bureau, ook in het licht van het eventueel verrichten van nieuwheidsonderzoeken in eigen beheer, de

¹ Samenstelling:

Leden: Van Dis (SGP), Spieker (PvdA), Lansink (CDA), Gerritse (CDA), Van Erp (VVD), Van der Linden (CDA), Van Iersel (CDA), ondervoorzitter, Blaauw (VVD), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Tommel (D66), Vos (PvdA), voorzitter, G. H. Terpstra (CDA), Van Gelder (PvdA), Boers-Wijnberg (CDA), Van Rijn-Vellekoop (PvdA), Feenstra (PvdA), Ter Veer (D66), Lonink (PvdA), G. de Jong (CDA), Witteveen-Hevinga (PvdA), Rosenmöller (GroenLinks), Kersten (PvdA) en Ramlal (CDA).

Plv. leden: E. van Middelkoop (GPV), Huys (PvdA), Van Vlijmen (CDA), Mateman (CDA), Verbugt (VVD), Van der Hoeven (CDA), Wolters (CDA), Te Veldhuis (VVD), De Korte (VVD), Schimmel (D66), Vermeend (PvdA), Van Houwelingen (CDA), Verspaget (PvdA), Reitsma (CDA), Akkerman (PvdA), J.H. van den Berg (PvdA), Ybema (D66), Leerling (RPF), Doelman-Pel (CDA), Van Traa (PvdA), Van Ojik (GroenLinks), Melkert (PvdA) en Huibers (CDA).

documentatie en de voorlichtingsfunctie, hechtten deze leden hieraan grote waarde.

De leden van de fractie van de Partij van de Arbeid hadden met belangstelling de memorie van antwoord gelezen.

Zij wensten op een aantal aspecten nader in te gaan, aangezien hun aarzelingen over de gewenste effecten van het onderhavige wetsvoorstel slechts ten dele door de regering waren weggenomen.

Overigens waren zij de regering erkentelijk voor de nota van wijziging, vooral op het punt van het woordvoerderschap van octrooigemachtigden bij de behandeling ter terechtzitting en ten aanzien van de versnelde verleningsprocedure voor zesjarige octrooien.

Deze leden waren tevreden over het feit dat de regering met hen van mening is dat octrooibeleid een nauwe relatie dient te hebben met industrie- en technologiebeleid. Zij waardeerden het dat de regering voornemens is het octrooiwezen, naast het onderhavige wetsvoorstel, een versterkte functie te geven in het geheel van economische activiteiten. Zowel ten behoeve van het bedrijfsleven ter versterking van hun concurrentiepositie als ten behoeve van de overheid zelf. Zij meenden echter dat deze voornemens nog te fragmentarisch in de memorie van antwoord verwoord worden. Tevens hadden zij nog een aantal vragen. Hadden deze leden het goed begrepen dat de regering de te intensiveren activiteiten wil toespitsen op de terreinen

- voorlichting en advisering over kennisbescherming en octrooidocumentatie;
- ontwikkeling van nieuwe vormen van dienstverlening op het terrein van octrooidocumentatie en octrooi-kennisverspreiding;
- het informeren over nieuwe produkten en dienstverleningen op het terrein van kennisverspreiding in internationaal verband (WIPO, Europees octrooibureau etc.) en het attenderen op nieuwe interessante tendensen op technologie terrein;
- bevordering van samenwerking tussen o.a. het Octrooibureau en grote technologische instituten?

Zij waren het met de regering eens dat een nauwe samenwerking nationaal en regionaal tussen diverse uitvoeringsorganisaties noodzakelijk is om bovenvermelde activiteiten efficiënt uit te voeren. Zij meenden dat ook de toekomstige Ondernemingshuizen een plaats in de door de regering vermelde netwerken zouden kunnen hebben. Voorts wilden zij graag weten waarom onderwijsinstellingen – in tegenstelling tot de grote technologische instituten – buiten beschouwing bleven.

De leden van de fractie van de Partij van de Arbeid vroegen de regering om nadere informatie waarin beleid, doelstellingen en uitvoering op een concrete en samenhangende wijze verwoord worden. Zij hechtten eraan dat er een goede onderlinge taakafbakening komt tussen de diverse organisaties.

Tenslotte waren zij benieuwd naar de vraag waarom eerst onlangs uitvoering is gegeven aan bepaalde aanbevelingen van het rapport van de Commissie Dekker «Wissel tussen kennis en markt».

De leden van de VVD-fractie dankten de regering voor de duidelijke en uitvoerige beantwoording.

Zij waren het met de conclusie van de regering eens dat zowel de Kamer als de regering de nieuwe wetgeving op het gebied van de regeling van octrooien meer dan serieus neemt.

De leden stelden eens te meer vast dat het octrooirecht voor ondernemers – met name in het midden- en kleinbedrijf – van groot belang is.

Deze leden onderstreepten speciaal het belang voor de kleine bedrijven die produkten van hoog innovatief technologisch niveau voortbrengen.

De leden van de fractie van D66 hadden met belangstelling kennisgenomen van de reactie van de regering op de door de leden naar voren gebrachte zaken. Zij hadden nog enkele aanvullende vragen en opmerkingen.

De leden van de GPV-fractie bedankten de bewindslieden voor hun beantwoording van de vragen uit het voorlopig verslag. Er was bij deze leden nog een tweetal punten overgebleven waarover zij nog verdere vragen wilden stellen.

2. Het Europees Octrooiverdrag en zijn gevolgen

De leden van de fractie van de PvdA wilden alsnog graag antwoord op de vraag of het Gemeenschapsoctrooi voldoende rekening houdt met de positie van het midden- en kleinbedrijf en zo ja, op welke wijze als het gaat om «snelheid, eenvoud en goedkoop»? Welke lidstaten zullen een eigen octrooiverleningssysteem behouden?

3. Minimum-werklast van de Octrooiraad

De leden van de fractie van de VVD waren van mening dat uit de antwoorden van de regering gelezen kon worden dat Nederland geen brain-drain van octrooionderzoeks-know how te wachten staat doordat met name het nieuwhedsonderzoek meer in eigen beheer gedaan kan worden. Het Bureau voor de industriële eigendom, de overheid zelf maar ook de octrooigemachtigden zullen in de toekomst zorgen voor een blijvende kennis. Deze leden wezen er wel op dat deze positieve antwoorden slechts gissingen zijn, daar de praktijk zal gaan uitmaken of dit inderdaad het geval zal zijn.

Zij drongen erop aan om te onderzoeken of bijvoorbeeld het onderzoek dat momenteel – blijkens de antwoorden – aan het Europees octroobureau wordt uitbesteed niet een structurele basis in Nederland kan krijgen. Bestaat de mogelijkheid dat Nederland meer onderzoek (uit de lidstaten van het EO) aantrekt?

De leden van de fractie van D66 vroegen of kan worden aangegeven in welke EG-landen (nog) een Octrooiraad bestaat, en in welke landen plannen bestaan om de Octrooiraad af te schaffen. Zou het geen concurrentienadeel kunnen zijn voor startende ondernemers en het midden- en kleinbedrijf, indien de Octrooiraad in Nederland eerder verdwijnt dan in veel andere Europese landen?

6. Het Belgische systeem van octrooiverlening

Het feit dat in België niet of nauwelijks uitspraken van de rechter worden gevraagd, zagen de leden van de fractie van D66 niet direct als een positief teken voor een goed functionerend octrooisysteem. Een gebrek aan uitspraken door de rechter zou, voor mogelijke aanvragers van een registratie-octrooi, een aanwijzing kunnen zijn dat het systeem weinig effectief is. In dit kader vroegen de leden van de fractie van D66 of aangegeven kan worden in welke mate het bedrijfsleven in België tevreden is met het daar functionerende octrooisysteem.

7. Afweging voor Nederland

De leden van de CDA-fractie hadden kennis genomen van de beantwoording van de vragen ten aanzien van de octrooirechtspraak. De aan het woord zijnde leden wilden graag weten of een eventueel noodzakelijke personeelsuitbreiding bij de rechtbank te Den Haag inderdaad alleen

gefinancierd zal worden vanuit de begroting van Economische Zaken of dat hiervoor tevens een beroep gedaan wordt op de begroting van Justitie.

Deze leden vroegen of dit ook geldt voor overige noodzakelijke meerkosten in de vorm van bijvoorbeeld deskundighedsadviezen. Onder welke begrotingspost en in welke omvang worden hiervoor gelden gereserveerd? De aan het woord zijnde leden konden zich vinden in de uitspraak dat, indien dat noodzakelijk mocht blijken, de structuur van de octrooirechtspraak in heroverweging zal worden genomen, waarbij dan ook de Octrooikamer ter sprake dient te komen, aangezien het overleg over deze kwestie tussen de ministeries van Justitie en Economische Zaken en belanghebbende kringen nog niet is afgerond.

Deze leden pleitten ervoor deze wet mee te nemen bij de evaluatie van de wet Herziening Rechterlijke Organisatie.

Overigens waren de leden van de CDA-fractie blij met de wijziging van artikel 80 en de hierdoor geformaliseerde positie van de octrooigemachtigde tijdens de terechtzitting.

De leden van de CDA-fractie wensten te worden geïnformeerd over de wijze waarop het MKB geïnformeerd, maar vooral gestimuleerd, gaat worden om inderdaad gebruik te maken van de mogelijkheden die het nieuwe zesjarige octrooi biedt.

De leden van de CDA-fractie misten het antwoord op de door hen gemaakte opmerkingen ter zake de toekomstige regeling van het beroep van octrooigemachtigde. Door het wegvallen van de Octrooiraad zal positie, opleiding en examens van octrooigemachtigden opnieuw moeten worden geregeld. Op welke termijn en op welke wijze zal hierin worden voorzien?

De leden van fractie van de Partij van de Arbeid hadden gevraagd of de instelling van een Octrooikamer een bijdrage kan leveren aan een snellere procedure. Zij betreurden het dat de regering hierop geen rechtstreeks antwoord heeft gegeven. Zij nodigden de regering alsnog uit dit te doen.

De regering ziet als gangbare weg dat het ontbreken van een deskundigenadvies zal moeten worden opgevangen door het benoemen door de rechter van personen die een onafhankelijk deskundigenadvies kunnen uitbrengen. Heeft de praktijk nu juist niet bewezen dat deze weg vertraging i.p.v. versnelling met zich meebrengt, zo wilden zij graag van de regering weten. Overigens was het hen ook niet geheel duidelijk waaraan de regering zelf de voorkeur geeft; zij hadden de indruk dat de regering op twee gedachten hinkt. Enerzijds geeft de regering immers als positief element aan dat de rechtbank te 's-Gravenhage onlangs enkele leden van de Octrooiraad heeft aangesteld als rechter-plaatsvervanger.

Anderzijds wordt de oplossing gezocht in het inwinnen van deskundigenadviezen. Dat zal vrijwel zeker altijd het geval zijn aangezien het nieuwheidsrapport de rechter onvoldoende informatie zal verschaffen.

Deze leden waren voorsnog van mening dat de aanwezigheid van specifieke deskundigheid binnen de rechtbank, hetgeen de strekking is van de instelling van een octrooikamer, de voorkeur verdient boven de methode van inschakeling van een deskundigenadvies.

Voorts wilden zij graag weten hoe de regering de beschikbaarheid van deskundige rechter-plaatsvervangers op de langere termijn ziet als deze deskundigheid bij de Octrooiraad verloren gaat. Al met al konden de aan het woord zijnde leden zich niet geheel aan de indruk onttrekken dat de regering zich teveel baseert op het gegeven dat in België geen procedures met registratie-octrooien worden gevoerd. De leden van de fractie van de Partij van de Arbeid waren niet geheel zonder zorgen of Nederland niet in dezelfde situatie verzeild zal raken als België. Daar blijft het aanspannen van procedures achterwege o.a. vanwege de lange

tijdsduur die ermee gemoeid is waarmee dan tevens de waarde van het systeem onderuit wordt gehaald. De positieve waarde van een procedure is immers dat de «pretentie van recht» wordt omgezet in een werkelijk recht. Deelt de regering de visie dat het voeren van procedures eerder als positief i.p.v. als negatief moet worden beoordeeld?

Deze leden waren zich ervan bewust dat hun benadering ook samenhangt met hun twijfels over wat nu precies de waarde is van die «pretentie van recht». Constatierend dat de omzetting van «pretentie van recht» naar een werkelijk recht een lange tijdsduur met zich meebrengt nodigden deze leden de regering uit te bezien op welke wijze het registratie-octrooi betekenis kan krijgen door b.v. het inbouwen van een oppositie-procedure bij de Octrooiraad. Dat zou bijdragen aan de vermindering van de risico's die verbonden zijn aan de uitoefening van het recht. Wil de regering inzicht verschaffen in de systemen die in Duitsland, Frankrijk en Engeland worden gehanteerd?

De leden van de fractie van de PvdA hadden begrepen dat in het geval dat de rechterlijke macht over te weinig menskracht beschikt om octrooizaken snel af te handelen, het ministerie van Economische Zaken voor de benodigde financiële middelen zal zorgdragen. Zij meenden dat daarmee uitermate zorgvuldig moet worden omgegaan aangezien snelheid van octrooibeschermting juist een van de doelstellingen van het wetsvoorstel is. Zij wilden graag concrete informatie van de regering op basis van welke criteria besloten zal worden tot uitbreiding van menskracht. Wat zijn volgens de regering aanvaardbare wachttijden? Ligt het in het voornemen van de regering dat – indien noodzakelijk – het ministerie van Economische Zaken het ministerie van Justitie structureel gaat financieren? Dat achtten deze leden geen goede zaak gelet op mogelijke vermenging van verantwoordelijkheden.

Wil de regering hier nog eens nader op ingaan, zo vroegen zij.

In het voorlopig verslag hadden deze leden meegedeeld dat ze zich graag lieten overtuigen dat het onderhavige wetsvoorstel een bijdrage zal leveren aan grotere betrokkenheid van het midden- en kleinbedrijf bij octrooiverlening. Zij voegden daaraan toe vooralsnog daarover enige twijfels te hebben.

Het nieuwe voorgestelde stelsel zou moeten voldoen aan de criteria «snelheid, eenvoud en goedkoop» hetgeen niet ten koste mag gaan van de kwaliteit van het systeem.

Ondanks de antwoorden van de regering waren de twijfels over de effectiviteit van de voorstellen niet weggenomen. Deze leden voelden zich eerder gesterkt in hun twijfels door de conclusie (pag. 12 memorie van antwoord) van de regering dat de voorgestelde rechtsgang tot gevolg heeft dat het risico bij het uitoefenen van het octrooirecht groter is dan onder de huidige wet.

De leden van de VVD-fractie hadden gevraagd naar een soort toekomstscenario van de ROW en de nationale octrooiverlening.

In deze vonden zij de antwoorden niet geheel bevredigend. De ROW wordt immers ingrijpend gewijzigd omdat daar goede redenen voor zijn. Maar blijkens de antwoorden is een gebruik op termijn niet te voorspellen. Deze leden vroegen zich af of daarnaar dan geen (markt)onderzoek is geweest; onder gebruikers, aanvragers en andere betrokkenen? De daling van de aanvragen is overduidelijk, zo meenden deze leden. In 1978 12 680, in 1990 2991, in 1991 2225, maar in 1992 weer een stijging tot 2335. Dit duidt, zo hoopten zij, toch niet op een revival van de nationale procedure? Is er een prognose te maken van het aantal aanvragen in 1993?

8. Hoofdpijnen van het wetsvoorstel

8.1 Algemeen

De mogelijkheid van herstel in oude toestand is niet opgenomen. Na lezing van het gestelde in de memorie van antwoord vroegen de leden van de CDA-fractie bij welke termijnen er niet in is voorzien dat het Bureau de betrokkene herinnert aan de in acht te nemen termijn en wat de achtergrond daarvan is.

De leden van de fractie van de Partij van de Arbeid stelden vast dat de regering uitgaat van waarborgen die de betrokkenen in staat stellen de gestelde termijn onder normale omstandigheden in acht te nemen. Deze leden meenden dat de regeling juist ook betrekking zou moeten hebben op gebeurtenissen in relatie tot buitengewone omstandigheden.

Wil de regering hier nog eens een reactie op geven?

Ten aanzien van de niet in het voorstel opgenomen mogelijkheid van herstel in de vorige toestand (huidig recht: art. 17A ROW) meenden de leden van de VVD-fractie dat zij niet met de argumenten van de regering akkoord konden gaan.

Vooraf het argument van de regering dat een systeem gecreëerd is dat onder normale omstandigheden de gestelde termijnen in acht genomen kunnen worden, waardoor een vraag om herstel in vorige toestand niet meer nodig is, kon deze leden niet overtuigen.

Zij meenden tevens dat het herstellen van verlies van rechten achteraf als gevolg van vormverzuimen geen uitzonderlijke situatie is in het administratieve recht.

Zij wezen nogmaals (zie het Voorlopig verslag blz. 8) op deze mogelijkheid zoals die ook nu bestaat in het Europees Octrooiverdrag (artikel 122 EO).

De leden van de VVD-fractie konden zich vinden in de argumenten zoals die ook genoemd worden in de brief van de Studiecommissie Industriële Eigendom van 27 april jl. (blz. 2 en 3).

Het was de leden van de D66-fractie niet duidelijk waarom gekozen is voor een registratie-octrooi van zes jaar. Welke bezwaren zijn er tegen een looptijd van een registratie-octrooi van 10 jaar? Dit zou aansluiten bij Duitse gebruiksmodellen, die tot op zekere hoogte vergelijkbaar zijn met het Nederlandse registratie-octrooi, en een looptijd hebben van 10 jaar.

8.3 Octrooiverleningsprocedure

De leden van de CDA-fractie vroegen of de bepaling dat aanvragen om octrooi in het kader van het Patent Cooperation Treaty (PCT) alleen worden behandeld als ware het een aanvraag om een Europees octrooi, niet ertoe zou kunnen leiden dat een meer gedifferentieerd gebruik zou worden gemaakt van het PCT, afhankelijk van de benodigde beschermingsgraad van het betreffende octrooi.

Deze leden gingen nader in op de duur van het octrooi nl. zes jaar. Aangezien zij ervan uitgingen dat de omzetting van «pretentie tot recht» naar een echt recht veel tijd kost drongen zij er alsnog op aan de mogelijkheid van een acht of tien-jarig octrooi in beschouwing te nemen aangezien dat een betere balans in de lasten en de baten teweeg zal brengen.

De leden van de VVD-fractie waren de regering erkentelijk dat de mede door hen gevraagde wijziging van de artikelen 31 en 32 betref-

fende de mogelijkheid tot versnelde verlening van een zesjarig octrooi in de Nota van Wijziging opgenomen is.

8.4 Verlening van dwanglicenties

De leden van de CDA-fractie kwamen terug op de problematiek van de dwanglicentie wegens afhankelijkheid. Het nu voorliggende voorstel is niet besproken met de Commissie van Acht. Uit de memorie van antwoord blijkt niet dat op dit punt overleg is gevoerd om alsnog tot consensus te komen.

Een ander punt in dit kader vormde voor deze leden de resolutie behorende bij het Akkoord betreffende de Gemeenschapsoctrooien. Is het niet mogelijk, zo vroegen deze leden, dat Nederland, na ondertekening, het initiatief neemt om aan deze resolutie een begin van uitvoering te geven? In het kader van de technologische ontwikkeling en het belang hiervan voor de strategische positie van Nederland vroegen de aan het woord zijnde leden naar het standpunt en de te ondernemen acties door met name de bewindslieden van EZ ten aanzien van het bevorderen van de samenwerking tussen bedrijfsleven en universiteiten en door de overheid gefinancierde onderzoeksinstituten.

De leden van de CDA-fractie vroegen of het te verwachten voorstel van wet tot goedkeuring van het Akkoord betreffende Gemeenschapsoctrooien nog consequenties heeft voor deze Rijksoctrooiwet en eventuele andere Nederlandse wetten, en zo ja, welke.

Tevens wilden deze leden weten of het Nederlands procestaal is bij aanvragen conform het Akkoord van de Gemeenschapsoctrooien.

De leden van de fractie van de Partij van de Arbeid vonden de door de regering gegeven uiteenzetting m.b.t. de vraag «wat is technische vooruitgang» helder.

Deze leden hadden echter geconstateerd dat regelingen m.b.t. gedwongen licenties wegens afhankelijkheid in andere landen niet eenduidig zijn. Zij vroegen wat de reden is waarom de regering een beperking tot een «aanzienlijke technische vooruitgang» voorstelt; daarmee wordt immers geen recht gedaan aan uitvindingen waarbij door een eenvoudige wijziging van een apparaat een aanzienlijke economische besparing in een proces wordt verkregen. Deze leden gaven de regering in overweging het woord «technische» te schrappen.

De afweging, of in het afhankelijke octrooi een uitvinding is belichaamd die «een aanzienlijke vooruitgang» teweegbrengt, wordt daarmee geheel aan de rechter overgelaten.

De leden van de VVD-fractie waren niet overtuigd door de antwoorden op hun vraag naar de voorgestelde regeling van de dwanglicentie wegens afhankelijkheid (artikel 57, lid 4 van het voorstel).

Deze leden waren van mening dat de voorgestelde beperking van het criterium «aanzienlijke technische vooruitgang» niet recht doet aan de overweging dat andere aspecten dan technische, bijvoorbeeld economische, eveneens van belang kunnen zijn.

Deze andere aspecten zouden dan niet door de rechter meegewogen mogen worden, hetgeen de leden niet konden onderschrijven.

Zij vroegen de regering alsnog op dit punt het voorstel te wijzigen.

De leden van de fractie van D66 vroegen of in de Verenigde Staten van Amerika en Duitsland minder vaak een gedwongen licentie wordt verleend, omdat deze daar alleen worden verleend indien het algemeen belang dit vordert, dan in landen die hier een regeling voor kennen op basis van het criterium dat sprake moet zijn van aanzienlijke technische vooruitgang. Wat zijn de redenen om in Nederland niet voor het criterium

algemeen belang te kiezen, bij de afweging of moet worden overgegaan tot verlening van een gedwongen licentie wegens afhankelijkheid?

Ook de leden van de GPV-fractie brachten een aantal opmerkingen naar voren ten aanzien van de verlening van dwanglicenties en het criterium «aanzienlijke technische vooruitgang» dat daarbij gebruikt wordt. Deze leden wezen erop dat, evenals de bewindslieden hadden aangegeven, de keuze voor de formulering van dit criterium in de EG-lidstaten niet eenduidig was geregeld. Dit was naar hun mening te meer een reden om hierin een eigen koers te kunnen varen.

Het argument dat een ruimere formulering van dit criterium, zoals zij hadden gevraagd in het voorlopig verslag, moeilijk voor de rechter te beoordelen is, had hun niet overtuigd. Is het niet juist de taak van een rechter om alle consequenties van een zaak af te wegen, en niet alleen te kijken naar de technische kant van de zaak? Bovendien zal bij een uitvinding vaak sprake zijn van meer dan alleen technische vooruitgang. En dit zal evenzeer in hoge mate de waarde van de uitvinding bepalen. Zal de formulering «aanzienlijke vooruitgang» daarom niet meer recht doen aan de evenwichtigheid van een dergelijke afweging?

8.5 Verklaring van voorgebruik

De leden van de VVD-fractie deelden niet de mening van de regering ten aanzien van het niet opnemen van de mogelijkheid van het afgeven van een verklaring van voorgebruik. Juist omdat het besluit inzake de afgifte van een dergelijke verklaring bewijsrechtelijke gevolgen heeft zou een dergelijke bepaling juist wel moeten worden opgenomen. De genoemde leden verzochten de bewindslieden hun afwijzende reactie op dit punt nogmaals in heroverweging te willen nemen.

8.6 Gemeenschapsoctrooien

De leden van de fractie van de Partij van de Arbeid hadden gevraagd naar informatie over de vorderingen van de verbindendverklaring van het Akkoord betreffende Gemeenschapsoctrooien. Zij wezen er alsnog op dat de teneur van het artikel van mr. ir. H. Mulder vooral bedoeld was om erop te wijzen dat het Gemeenschapsoctrooi de rechtsongelijkheid in de hand werkt, omdat men de nationale rechtssystemen ongewijzigd laat. Hierdoor worden de nadelen van de ongelijkheid van de rechtssystemen in plaats van in een land, in de gehele markt van de EG merkbaar.

Zij verzochten de regering zich er in Europees verband sterk voor te maken om bij rechtssystemen naar gelijkheid te streven. Wil de regering hierop reageren?

10. Aanvullende beschermingscertificaten

De leden van de CDA-fractie hadden kennis genomen van de invoering van een aanvullend beschermingscertificaat voor geneesmiddelen. Deze leden vroegen hoelang de octrooiduur voor geneesmiddelen in de diverse EG-landen is.

Tevens vroegen deze leden op grond van welke criteria het aanvullend beschermingscertificaat een kortere geldigheidsduur kan hebben dan de maximale 5 jaar.

Tenslotte vroegen deze leden of de mogelijkheden van dit beschermingscertificaat ook van toepassing zouden kunnen zijn in voorkomende gevallen op de zesjarige octrooien.

II. ARTIKELEN

Artikel 3

De leden van de CDA-fractie hadden met instemming kennis genomen van de uitvoerige toelichting rond de relatie kwekersrecht-octrooirecht. Met betrekking tot de octrooieerbaarheid van biotechnologische uitvindingen in de brede zin van het woord zoals aangegeven in de memorie van antwoord en de implementatie van het gewijzigde voorstel van de Europese Commissie voor een richtlijn betreffende de bescherming van biotechnologische uitvindingen wachtten deze leden het aangekondigde nadere overleg tussen regering en Tweede Kamer af.

De leden van de fractie van de PvdA gingen nader in op artikel 3, tweede lid van de Rijsoctrooiwet. Hadden zij de regering goed begrepen dat de regering in feite van mening is dat dit artikel, evenals art. 2 onder b van het Verdrag van Straatsburg en art. 53, onder b van het EOV, volgens de regering herzien zou moeten worden i.v.m. de grote doorbraken op het gebied van het recombinant DNA-onderzoek welke eerst jaren na de totstandkoming van de eerdergenoemde verdragen zijn gekomen? Hoewel deze leden enerzijds onderschreven dat voorkomen moet worden dat in de verschillende lid-staten onderling afwijkende beschermingsvormen ontstaan, stelden zij anderzijds vast dat, gelet op het feit dat lid-staten ten allen tijde vrij zijn om afwijkende beschermingsvormen in te stellen, er sprake is van een spanningsveld. Wat is daarover de mening van de regering? Kan de regering inzicht geven op welke wijze zij invulling wenst te geven aan dat spanningsveld of m.a.w. hoe moeten volgens de regering in Nederland de uitsluitingsgronden die zijn ingegeven door ethische overwegingen, strijdigheid met de openbare orde of de goede zeden, worden geoperationaliseerd teneinde in wetgeving te verankeren?

De leden van de fractie van de Partij van de Arbeid stelden het op prijs dat de regering hen ervan in kennis stelt dat onder biologen en kwekersrecht-deskundigen geen verwarring bestaat over de betekenis van begrippen als «plant», «plantenras», «dier» en «dierenras».

Het wel of niet bestaan van verwarringen bij deskundigen was voor hen echter niet de achtergrond betreffende vraag te stellen. Het ging hen erom dat de wetgevers juridisch helder taalgebruik hanteren. Daarom benadrukten zij nogmaals het belang van een helder begrippenapparaat. Het eerste criterium daarbij is «helderheid» en niet de vraag of er wel of niet sprake is «herdefiniëring» van vaktaalbegrippen. Is de regering alsnog bereid de begrippen te definiëren?

De leden van de fractie van de Partij van de Arbeid wensten nogmaals bij de regering onder de aandacht te brengen dat in de discussies tussen regering en parlement er door het parlement steeds op is gehamerd dat geen octrooirecht gewenst is op planten of dieren. Verder wezen deze leden erop dat in de Nederlandse samenleving een breed verzet bestaat tegen octrooieerbaarheid van planten en dieren, getuige o.a. de gang naar het Europese Hof van een breed samengesteld aantal maatschappelijke organisaties. Hoe denkt de regering aan deze bezwaren tegemoet te kunnen komen? De aan het woord zijnde leden hielden hun ernstige twijfels inzake de mogelijkheid om aan dit bezwaar tegemoet te komen middels het onderscheid tussen octrooirecht en kwekersrecht. Enerzijds omdat het kwekersrecht is gebaseerd op het fenotype (het geheel van uiterlijke kenmerken) en de genetische modificatie het genotype betreft (het geheel van erfelijke kenmerken). Anderzijds omdat vele planten vegetatief vermeerderd kunnen worden, zodat een hele groep van

planten voortkomend uit vegetatieve vermeerdering van een genetisch gemodificeerde plant dezelfde status kan verwerven als een ras. Rust op alle planten uit deze groepen dan het octrooi? Zo nee, waarom niet? Eenzelfde casus kan opgezet worden ten aanzien van dieren. Hierover is de regering nog minder duidelijk, zo constateerden deze leden. Dit vraagstuk is zeker wel relevant gezien het aantal octrooi-aanvragen dat is ingediend.

Als op een genetisch gemodificeerd dier een octrooi gegeven wordt, hoe wordt dan omgegaan met de nakomelingen van dit dier? Rust hier dan ook een octrooi op? Zo nee, waarom niet?

De leden van de fractie van de Partij van de Arbeid herhaalden hun vraag op welke wijze het standpunt van de Nederlandse regering, zoals verwoord in artikel 3, vorm gekregen in de ontwerp-richtlijn van de Europese Commissie betreffende de wettelijke bescherming van biotechnologische uitvindingen? Wat is de invloed geweest van het WIPO-beleid op deze ontwerp-richtlijn? Wil de regering actuele informatie verschaffen over de inhoudelijke aspecten van de discussie zoals die in het Europees Parlement over deze ontwerp-richtlijn gevoerd wordt? De leden van de fractie van de Partij van de Arbeid gaven er de voorkeur aan de voortgang van de primaire aanleiding van de onderhavige wetswijziging niet onnodig te belasten met eventuele voorstellen tot wetswijzigingen terzake van de biotechnologie. Aangezien zij verdere gedachtenwisselingen met de regering een bijzonder hoge prioriteit toekenden verzochten zij de regering dringend de aangekondigde notitie inzake biotechnologie zo spoedig mogelijk naar de Kamer te zenden, in ieder geval voordat de regering de nota naar aanleiding van het eindverslag aan de Kamer zendt. Zij gaven de regering in overweging de hier gestelde vragen te beantwoorden in deze notitie.

Artikel 12

De leden van de GPV-fractie hadden in aansluiting op hun vraag in het voorlopig verslag nog een vraag over de positie van de uitvinder in dienstbetrekking. Het feit dat de werknemer alleen nog naar de rechter kan gaan om een uitspraak te laten doen over de hoogte van de vergoeding, genoemd in artikel 12, tweede lid, betekent dat de werknemer-uitvinder bereid moet zijn proceskosten te betalen. Werpt dit geen extra belemmering op voor de werknemer-uitvinder om een geschil met zijn werkgever over de hoogte van de vergoeding voor zijn uitvinding voor de rechter te brengen? In hoeverre zal dit voor de werknemer extra kosten met zich mee kunnen brengen in vergelijking met de «oude» situatie, waarin werkgever en werknemer hun geschil voor konden leggen aan de Octrooiraad? In artikel 12 wordt gesproken over een billijk bedrag ter vergoeding voor het gemis aan octrooi voor de uitvinder in dienstbetrekking. Deze leden waren van mening dat de formulering «billijk bedrag» een zeer algemene bepaling was en constateerden dat door de rechter zeer diverse uitspraken waren gedaan over een «billijk bedrag», aangezien hiervoor verder geen richtlijnen bestaan. Zou het de positie van de uitvinder in dienstbetrekking niet versterken als de wetgever meer duidelijkheid zou geven over de inhoud van dit begrip?

Artikel 23

De regering deelt mee dat voor het doen van het nieuwheidsonderzoek gedacht wordt aan een bedrag ad f 1 200.

De leden van de fractie van de Partij van de Arbeid waren van mening dat hierbij vergeten wordt dat, als het onderzoek ontvangen is, de octrooigemachtigde meestal de conclusies moet herzien.

Dat betekent veelal extra werk en daardoor zullen de uiteindelijke kosten voor de octrooigemachtigden een veelvoud van f 1 200 bedragen.

Werkt het onderhavige wetsvoorstel dan wel werkelijk kostenverlagend in vergelijking met het huidige systeem? Wil de regering aan de hand van een voorbeeld verduidelijken dat het nieuwe systeem kostenverlagend werkt waarbij ook de fase omzetting van «pretentie van recht» naar werkelijk recht wordt betrokken?

De leden van de fractie van D66 vroegen of indien de octrooigemachtigde de conclusies van zijn aangevraagde octrooi moet herzien, wederom f 1200 moet worden betaald.

Artikel 32

Is het al dan niet doen van de inschrijving afhankelijk van het hebben verricht van de taxen? Zo ja, moet dit dan niet hier worden vermeld, zo vroegen de leden van de CDA-fractie.

Artikel 52/58

De belettering van de nota van wijziging stemt niet overeen met die van de memorie van toelichting.

De leden van de VVD-fractie waren de regering dankbaar dat het voorgestelde artikel 58, derde lid op hun verzoek gewijzigd is.

In de voorgestelde formulering in de nota van wijziging konden zij zich geheel vinden.

Artikel 80/90

De leden van de VVD-fractie waren eveneens verheugd te vernemen dat de regering de artikelen 80 en 90 gewijzigd heeft, zodat de huidige voorgestelde formulering hun goedkeuring kan wegdragen.

Artikel 83i

De leden van de CDA-fractie vroegen waarom gekozen is voor een algemene maatregel van bestuur indien een andere dan de in artikel 83a genoemde door de Raad van de Europese Gemeenschappen vastgestelde verordening betreffende aanvullende beschermingscertificaten in het belang van een goede uitvoering nadere regeling behoeft.

Artikel 87

In de memorie van toelichting staat vermeld dat de Octrooiraad bij de afhandeling van aanvragen daterende van voor de datum van inwerking-treding van deze wet de uitvoeringsmodaliteiten van de Rijsoctrooiwet naar analogie kan toepassen. Waarom is hier voor een kan-bepaling gekozen en niet voor een verplichtende bepaling, zo vroegen de leden van de CDA-fractie tot slot.

De voorzitter van de commissie,
Vos

De griffier van de commissie,
Van Overbeeke